

Abstrakt

Sbírky *Vanutí* (1932) a *Na postupu* (verše vznikaly v letech 1943–1948, vyšly v roce 1964) představují ve vývoji poezie Vladimíra Holana (1905–1980) dva přelomové okamžiky. Na jedné straně jsou vázané hermetické verše intimně laděných lyrických skladeb sbírky *Vanutí*, na druhé straně volné verše sbírky *Na postupu* provázené výrazovou projasněností a epizací, obrácené ke společenským dějinným a všednodenním tématům. Z hlediska vztahu poezie ke skutečnosti a způsobu vznikání významu je ústředním místem sbírek metafora. Teorie klasické metafory však není dostačující pro popis toho, co je ve sbírkách originální. Aplikací teorie „živé“ metafory Paula Ricœura, jak ji formuluje ve svých dvou dílech *La Métaphore vive* (1975) a *Interpretation theory: discourse and the surplus of meaning* (1976), lze dospět k detailnímu popisu typických metafor obou sbírek. Aplikací Ricœurovu modelu *X je/není Y*, který je schematickým vyjádřením ambivalentní predikace probíhající v „živé“ metafoře, je formulována zvláštní dynamika vznikání smyslu typická pro každou sbírku. Metafory sbírky *Vanutí* spojuje maximalizace ambivalence, metaforám sbírky *Na postupu* je naopak společná minimalizace ambivalence. V každé sbírce je tato zvláštní dynamika vlastní nejenom metaforám, ale i dalším složkám díla.